

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 1697
Warszawa, 23 czerwca 2017 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy o Krajowej Radzie
Sądownictwa oraz niektórych innych
ustaw.**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Borysa Budkę.

(-) Paweł Arndt; (-) Joanna Augustynowska; (-) Tadeusz Aziewicz; (-) Anna Białkowska; (-) Jerzy Borowczak; (-) Borys Budka; (-) Małgorzata Chmiel; (-) Janusz Cichoń; (-) Piotr Cieśliński; (-) Zofia Czernow; (-) Andrzej Czerwiński; (-) Ewa

Drozd; (-) Artur Dunin; (-) Joanna Fabisiak; (-) Grzegorz Furgo; (-) Krzysztof Gadowski; (-) Elżbieta Gapińska; (-) Lidia Gądek; (-) Tomasz Głogowski; (-) Marta Golbik; (-) Cezary Grabarczyk; (-) Jan Grabiec; (-) Rafał Grupiński; (-) Andrzej Halicki; (-) Marek Hok; (-) Bożena Kamińska; (-) Marcin Kierwiński; (-) Joanna Kluzik-Rostkowska; (-) Agnieszka Kołacz-Leszczyńska; (-) Zbigniew Konwiński; (-) Marek Krząkała; (-) Henryka Krzywonos-Strycharska; (-) Beata Małecka-Libera; (-) Antoni Mężydło; (-) Rajmund Miller; (-) Aldona Młyńczak; (-) Joanna Mucha; (-) Arkadiusz Myrcha; (-) Sławomir Neumann; (-) Dorota Niedziela; (-) Małgorzata Niemczyk; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Mirosława Nykiel; (-) Norbert Obrycki; (-) Marzena Okła-Drewnowicz; (-) Paweł Papke; (-) Małgorzata Pępek; (-) Danuta Pietraszewska; (-) Kazimierz Plocke; (-) Jacek Protas; (-) Elżbieta Radziszewska; (-) Leszek Ruszczyk; (-) Dorota Rutkowska; (-) Krystyna Sibińska; (-) Krystyna Szumilas; (-) Marcin Święcicki; (-) Ryszard Wilczyński.

Ustawa
z dnia..... 2017 r.

o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. 2011 r. Nr 126, poz. 714, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 11 otrzymuje brzmienie:

„Art. 11 1. Sędziowie Sądu Najwyższego wybierają spośród sędziów tego Sądu jednego członka Rady.

2. Sędziowie Naczelnego Sądu Administracyjnego wybierają spośród sędziów tego Sądu jednego członka Rady.

3. Sędziowie wojewódzkich sądów administracyjnych wybierają spośród sędziów tych sądów jednego członka Rady.

4. Sędziowie sądów wojskowych wybierają spośród sędziów tych sądów jednego członka Rady.

5. Sędziowie sądów rejonowych wybierają spośród sędziów sądów powszechnych ośmiu członków Rady.

6. Sędziowie sądów okręgowych wybierają spośród sędziów sądów powszechnych dwóch członków Rady.

7. Sędziowie sądów apelacyjnych wybierają spośród sędziów sądów powszechnych jednego członka Rady.”;

2) po art. 11 dodaje się art. 11a i 11b w brzmieniu:

„Art. 11a. 1. Właściwym do przeprowadzenia wyborów i powołania komisji wyborczej dla wyborów, o których mowa w art. 11 ust. 1, 5, 6 i 7, jest Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

2. Właściwym do przeprowadzenia wyborów i powołania komisji wyborczej dla wyborów, o których mowa w art. 11 ust. 2, jest Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.

3. Właściwym do przeprowadzenia wyborów i powołania komisji wyborczej dla wyborów, o których mowa w art. 11 ust. 3, jest Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2011 r. Nr 203, poz. 1192, z 2014 r. poz. 512, z 2015 r. poz. 694 i 1224 oraz z 2016 r. poz. 178

4. Właściwym do przeprowadzenia wyborów i powołania komisji wyborczej dla wyborów, o których mowa w art. 11 ust. 4, jest prezes wojskowego sądu okręgowego przewodniczący Zgromadzenia Sędziów Sądów Wojskowych.

5. Właściwy do przeprowadzenia wyborów Prezes dokonuje ogłoszenia o wyborach, wyznaczając w nim miesięczny termin do zgłaszania kandydatur, poprzez obwieszczenie w Monitorze Polskim.”;

3) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. 1 Kandydatem na członka Rady, wybieranym przez Sędziów Sądu Najwyższego, może być sędzia tego Sądu.

2. Kandydatem na członka Rady, wybieranym przez Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, może być sędzia tego Sądu.

3. Kandydatem na członka Rady, wybieranym przez sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych może być sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego.

4. Kandydatem na członka Rady, wybieranym przez sędziów sądów wojskowych, może być sędzia sądu wojskowego.

5. Kandydatem na członka Rady, wybieranym przez sędziów sądów rejonowych, może być sędzia sądu powszechnego.

6. Kandydatem na członka Rady, wybieranym przez sędziów sądów okręgowych, może być sędzia sądu powszechnego.

7. Kandydatem na członka Rady, wybieranym przez sędziów sądów apelacyjnych, może być sędzia sądu powszechnego.

8. Uprawnionymi do zgłoszenia kandydatur na członków Rady, wymienionych w ust. 1-4 i 7 są:

a) dziesięciu sędziów sądu, którzy w dniu zgłaszania kandydatury są sędziami uprawnionymi do głosowania nad wyborem tego członka Rady,

b) Rzecznik Praw Obywatelskich,

c) Naczelna Rada Adwokacka.

d) Krajowa Rada Radców Prawnych,

e) Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym,

f) rada wydziału prawa uczelni publicznej,

g) grupa co najmniej dwóch tysięcy obywateli, mających prawo wybierania do Sejmu.

9. Uprawnionymi do zgłoszenia kandydatur na członków Rady, wymienionych w ust. 5. są:

a) pięćdziesięciu sędziów, uprawnionych do głosowania nad wyborem tego członka Rady,

b) Rzecznik Praw Obywatelskich,

c) Naczelna Rada Adwokacka.

d) Krajowa Rada Radców Prawnych.

- e) Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym,
- f) rada wydziału prawa uczelni publicznej,
- g) grupa co najmniej dwóch tysięcy obywateli, mających prawo wybierania do Sejmu.

10. Uprawnionymi do zgłoszenia kandydatur na członków Rady, wymienionych w ust. 6, są:

- a) trzydziestu sędziów', uprawnionych do głosowania nad wyborem tego członka Rady.
- b) Rzecznik Praw Obywatelskich,
- c) Naczelna Rada Adwokacka,
- d) Krajowa Rada Radców Prawnych.
- e) Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym,
- f) rada wydziału prawa uczelni publicznej,
- g) grupa co najmniej dwóch tysięcy obywateli, mających prawo wybierania do Sejmu.

11. Podpisy pod zgłoszeniem kandydatury mogą być zbierane od dnia ogłoszenia wyborów. Kandydatury podlegają zgłoszeniu prezesowi sądu właściwemu do przeprowadzenia wyborów najpóźniej w terminie miesiąca od ogłoszenia wyborów przez właściwego prezesa, który przeprowadza wybory. Do zgłoszenia należy dołączyć pisemną zgodę kandydata. Dopuszczalne jest kilkukrotne zgłoszenie tej samej kandydatury przez różne uprawnione podmioty.

12. Właściwy prezes sądu, po upływie terminu do zgłaszania kandydatów sporządza w terminie 7 dni ich imienną listę, którą ogłasza publicznie w drodze obwieszczenia, zamieszczonego na stronie internetowej sądu oraz przygotowuje karty do głosowania stanowiące druki ściślego zarachowania w ilości odpowiadającej liczbie sędziów posiadających czynne prawo wyborcze. Na liście oraz kartach do głosowania umieszcza się informację o podmiocie lub podmiotach, które zgłosiły kandydata.

13. Właściwy prezes sądu w terminie 7 dni od ogłoszenia listy kandydatów, o której mowa w ust. 12, w drodze zarządzenia powołuje komisję wyborczą składającą się z pięciu sędziów z wyłączeniem sędziów kandydujących do Rady oraz wyznacza datę wyborów przypadającą najpóźniej na 1 miesiąc przed upływem kadencji członka Rady, o czym informuje w drodze obwieszczenia, zamieszczonego na stronie internetowej sądu. W zarządzeniu prezes sądu wyznacza przewodniczącego komisji wyborczej.

14. Karty do głosowania, o których mowa w ust. 12, przekazywane są prezesom sądów w siedzibach których przeprowadzane są wybory, w ilości odpowiadającej liczbie sędziów posiadających czynne prawo wyborcze.

15. W wypadku, gdy prezes sądu nie może wykonywać czynności przewidzianych w procesie wyborczym zastępuje go najstarszy służbą sędzia tego sądu.

16. Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia sposób głosowania oraz wzory: listy poparcia, karty do głosowania, listy uprawnionych do głosowania, protokołu

wyborczego oraz obwieszczeń, o których mowa w ust. 12 i 13, mając na względzie potrzebę zapewnienia sprawnego i efektywnego przeprowadzenia głosowania.

17. Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, w porozumieniu z prezesem sądu organizującego wybory, organizuje co najmniej tydzień przed wyborami publiczne wysłuchanie kandydatów, obejmujące ich wystąpienie i możliwość zadawania pytań przez zainteresowanych obywateli. Formę i porządek wysłuchania publicznego określa uchwała Krajowej Rady Sądownictwa. Z wysłuchania publicznego prowadzi się internetową transmisję, a jego zapis wideo zamieszcza się na stronie Rady.”;

4) po art. 12 dodaje się art. 12a w brzmieniu:

„Art. 12a. 1. Kandydat na członka Rady, może ustanowić spośród sędziów męża zaufania.

2. O ustanowieniu męża zaufania kandydat na członka Rady zawiadamia prezesa właściwego sądu.

3. Prezes sądu właściwy do przeprowadzenia wyborów oraz prezes sądu, w którym pełni służbę kandydat na członka Rady, udostępniają kandydatowi stronę internetową sądu na potrzeby związane z wyborami.”;

5) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Art. 13. 1. Wybory członków Rady wymienionych w art. 11 są bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym. Sędziowie obowiązani są brać udział w wyborach.

2. Czynne prawo wyborcze posiada sędzia, który w dniu wyborów pełni służbę we właściwym sądzie.

3. W tych samych wyborach głosować można tylko jeden raz.

4. Wybory członków Rady, o których mowa w art. 11, przeprowadza się najpóźniej na miesiąc przed upływem kadencji członka Rady.

5. Wybory przeprowadza się w siedzibach sądów. Prezes każdego z sądów w których przeprowadzane są wybory zapewnia ich prawidłowy przebieg oraz sporządza listę uprawnionych do głosowania.

6. Głosować można na tylu kandydatów z listy, ile miejsc jest obsadzanych w wyniku wyborów.

7. Oddane w wyborach głosy wraz z niewykorzystanymi kartami do głosowania oraz listą głosujących przekazywane są bezzwłocznie komisji wyborczej.

8. W dniu głosowania w siedzibie sądu oraz podczas wszystkich czynności komisji wyborczej mają prawo być obecni, mężowie zaufania. Mąż zaufania ma prawo złożyć zastrzeżenia do protokołu komisji wyborczej.

9. Komisja wyborcza w terminie 3 dni od daty wyborów, dokonuje obliczenia głosów, sporządza protokół wyborczy i ogłasza publicznie wyniki w drodze obwieszczenia zamieszczonego na stronie internetowej sądu.

10. Członkiem Rady zostaje sędzia, który uzyskał najwięcej głosów spośród wszystkich kandydatów' i odpowiednio kolejni sędziowie w przypadku większej liczby miejsc obsadzanych w wyniku wyborów.

11. W przypadku uzyskania przez kandydatów równej liczby głosów członkiem Rady zostaje sędzia starszy służbą.”;

6) po art. 13 dodaje się art. 13a w brzmieniu:

„Art. 13a. 1. Sędzia ma prawo dokonać kontroli prawidłowości wyborów. Prezes właściwego sądu bezzwłocznie udostępnia sędziemu wszelkie dokumenty związane z procesem wyborczym.

2. W terminie 14 dni od daty publicznego ogłoszenia wyników wyborów' sędzia może wnieść do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności wyboru członka Rady.

3. Sąd Najwyższy rozpoznaje protesty wyborcze w postępowaniu nieprocesowym, w ciągu 30 dni po upływie terminu do wynoszenia protestów, w składzie 3 sędziów, z udziałem przewodniczącego właściwej komisji wyborczej lub jego zastępcy. Orzekając o nieważności wyboru członka Rady Sąd Najwyższy stwierdza w)'gaśnięcie mandatu oraz postanawia o przeprowadzeniu wyborów ponownych w całości lub o ponownym przeprowadzeniu niektórych czynności wyborczych/*;

Art. 2 W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 358) w art. 10 § 3 uchyla się pkt 2.

Art. 3 W ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. 2014 r. poz. 1647 i z 2015 r. poz. 1224) w art. 24 § 4 uchyla się pkt 6.

Art. 4 W ustawie z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. 2013 r. poz. 499. z późn. zm.²⁾) w art. 16 § 1 uchyla się pkt 4.

Art. 5. W razie zwolnienia członkostwa w Radzie przez wybranego na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów sędziego Sądu Najwyższego oraz sędziego sądu apelacyjnego i niedokonania wyboru nowego członka Rady przed wejściem w życie ustawy, na ich miejsce dokonuje się wyboru członków Rady, o których mowa w art. 11 ust. 6, a następnie członka Rady. o którym mowa w art. 11 ust. 7.

Art. 6. W razie zwolnienia, po wejściu w życie ustawy, członkostwa w Radzie przez wybranego na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów sędziego sądu administracyjnego lub Naczelnego Sądu Administracyjnego i niedokonania wyboru nowego członka Rady przed wejściem w życie ustawy, na ich miejsce dokonuje się wyboru członka Rady, o którym mowa w art. 11 ust. 3, a w następnej kolejności wyboru członka Rady, o którym mowa w art. 11 ust. 2.

Art. 7. W razie zwolnienia, po wejściu w życie ustawy, członkostwa w Radzie przez wybranego na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów sędziego sądu okręgowego lub rejonowego i niedokonania wyboru nowego członka Rady przed wejściem w życie ustawy, na ich miejsce dokonuje się wyboru członków Rady, o których mowa w art. 1 i ust. 5.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa obejmuje przepisy regulujące kompleksowo tryb wyboru członków do Krajowej Rady Sądownictwa (dalej również jako: „Rada” lub „KRS”) przez sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów powszechnych, sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, sędziów sądów administracyjnych oraz sędziów sądów wojskowych.

Konstytucja RP w art. 187 ust. 3. stanowi o kadencji „wybranych członków Krajowej Rady Sądownictwa”. Wybranymi członkami Rady jest 21 członków, w tym 15 sędziów, 4 posłów i 2 senatorów (art. 187 ust. 1 pkt 2 i 3 Konstytucji RP). Określenie „wybrani członkowie Rady” zostało wprowadzone dla odróżnienia od osób wchodzących w skład Rady z urzędu z tytułu pełnionej funkcji i przedstawiciela Prezydenta RP.

Projektowana nowelizacja kształtuje na nowo liczbę członków Rady wybieranych przez sędziów poszczególnych sądów. Artykuł 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP przewiduje w składzie Krajowej Rady Sądownictwa 15 sędziów wybieranych przez sędziów spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Celem projektu jest urzeczywistnienie zasad samorządności sędziowskiej poprzez wprowadzenie nowego, w pełni demokratycznego modelu wyłaniania przedstawicieli sędziów do konstytucyjnego organu stojącego na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Celem projektowanej nowelizacji jest również zwiększenie transparentności dokonywanych wyborów i udziału społeczeństwa (w tym samorządów zawodowych), dzięki czemu wzrośnie zaufanie do Rady jako gwaranta niezależności sądów od wpływów polityków.

Zwiększenie transparentności i udziału społeczeństwa w wyborach członków Rady będzie realizowane poprzez:

- 1) poszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do zgłaszania kandydatów na członków Rady (nowe brzmienie art. 12 ust. 8-10),
- 2) obligatoryjne wysłuchanie publiczne kandydatów, z możliwością zadawania pytań przez obywateli, co najmniej tydzień przed wyborami, transmitowane w internecie (art. 12 ust. 15).

Poszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do zgłaszania kandydatów na członków Rady zakłada, że zgłoszeń będą mogli dokonywać nie tylko sędziowie, ale także:

- 1) grupa co najmniej dwóch tysięcy obywateli, mających prawo wybierania do Sejmu,
- 2) Rzecznik Praw Obywatelskich,
- 3) Naczelna Rada Adwokacka,
- 4) Krajowa Rada Radców Prawnych,
- 5) Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym,

6) rada wydziału prawa uczelni publicznej.

Obligatoryjne wysłuchanie publiczne i możliwość zadawania pytań kandydatom na członków Rady nawiązuje do nieformalnej instytucji Obywatelskiego Monitoringu Kandydatów na Sędziów TK i Prokuratora Generalnego. Za właściwe należy uznać sformalizowanie tej instytucji, tak, aby opinia publiczna mogła zapoznać się z wszystkimi kandydaturami i skonfrontować je z wynikiem wyborów.

Projekt zakłada również zmianę sposobu przeprowadzania wyborów. Wyboru sędziów do Rady będą dokonywać sędziowie (spośród kandydatur przedstawionych przez uprawnione podmioty) w demokratycznych i bezpośrednich wyborach, poprzedzonych wysłuchaniem publicznym.

Wybór sędziów do rady sądownictwa powinien być dokonywany przez sędziów, gdyż jest to europejski standard. Należy tu przypomnieć treść „Opinii Rady Wykonawczej Europejskich Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ) na temat projektów ustaw przedstawionych przez rząd polski” z dnia 30 stycznia 2017 r. Podkreśla ona, że „Europejska Sieć Rad Sądownictwa ma w tej materii jasne normy, które stanowią, iż mechanizm powoływania członków Rady wybieranych spośród sędziów musi być systemem, który wyklucza ingerencję władzy wykonawczej lub ustawodawczej”. Europejska Sieć Rad Sądownictwa podkreśla również, że mechanizm powoływania członków Rady wybieranych spośród sędziów musi „wykluczać ingerencję władzy wykonawczej lub ustawodawczej, a wybór sędziów powinien być dokonywany jedynie przez innych sędziów na zasadzie szerokiej reprezentacji odpowiednich sektorów władzy sądowniczej.

Z kolei w opinii Komisji Weneckiej z 2015 r. na temat Bułgarii (CDL-AD(2015)022-e) wskazano, że „Komisja preferuje jednakże systemy, w których istotna część lub większość członków Rady Sądownictwa byłaby wybierana przez samą władzę sądowniczą. Aby zapewnić demokratyczny mandat Rady Sądownictwa, inni członkowie powinni być wybierani przez Parlament spośród osób o odpowiednich kwalifikacjach prawniczych”.

Wskazane zasady znajdują swoje odzwierciedlenie również w Podstawowych zasadach niezależności sądów i niezawisłości sędziów zatwierdzonych przez Zgromadzenie Ogólne ONZ (rezolucje: 40/32 z dnia 29 listopada 1985 roku i 40/146 z dnia 13 grudnia 1985 roku) oraz Zaleceniach Nr R(94) Komitetu Ministrów dla Państw Członkowskich Rady Europy dotyczące niezawisłości, sprawności i roli sędziów (przyjętych przez Komitet Ministrów w dniu 13 X 1994 roku na 516 posiedzeniu zastępców ministrów). Zgodnie z określonymi w tych dokumentach zasadami, wszystkie decyzje dotyczące kariery zawodowej sędziów powinny się opierać na obiektywnych kryteriach, a rekrutacji i awansowania sędziów powinno się dokonywać na podstawie ich osiągnięć z uwzględnieniem ich kwalifikacji, prawości, zdolności i sprawności.

Również Europejska Karta Ustawowych Zasad dotyczących Sędziów (dostępna na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości:

<http://bip.ms.gov.pl/pl/ministerstwo/wspolpraca-miedzynarodowa/wspolpraca-europejska/europejskie-standardy-prawne-dotyczace-sedziow/>) przewiduje w punkcie 1.3: „W odniesieniu do każdej decyzji dotyczącej naboru, rekrutacji, nominacji, przebiegu kariery zawodowej czy zakończenia wykonywania zawodu przez sędziego, statut przewiduje udział organu, niezależnego od organów władzy wykonawczej i ustawodawczej, w którym co najmniej połowa zasiadających to sędziowie wybierani przez innych sędziów, zgodnie z zasadami zapewniającymi jak najszerszą reprezentację sędziów.

Powyższe regulacje zakładają, aby w Radzie znajdowała się możliwie najszersza reprezentacja sędziów. W odniesieniu do dotychczasowych zasad wyboru podnoszono, że kurialny system wyboru deprecjonuje rolę sędziów sądów rejonowych. Projektowana regulacja zmierza do zapewnienia sędziom tych sądów reprezentacji w Radzie odpowiedniej do ich liczebności.

Sędziowie sądów powszechnych zostali wymienieni w przepisach Konstytucji RP jako jedna grupa (art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP), lecz Ustawa w obecnym brzmieniu wprowadziła skomplikowany funkcjonalnie proces wieloetapowych wyborów pośrednich, któremu zarzucano nadmierne skomplikowanie oraz deprecjonowanie sędziów sądów rejonowych. Obecnie w skład Rady wchodzi dwóch wybranych sędziów SN i z urzędu I Prezes SN (na ogólną liczbę 79 sędziów, co daje 1 mandat na 26 sędziów), dwóch sędziów sądów apelacyjnych (na ogólną liczbę 512 sędziów, co daje 1 mandat na 256 sędziów), siedmiu sędziów sądów okręgowych (na ogólną liczbę około 2600 sędziów – 1 mandat na 371 sędziów) oraz tylko 1 sędzia sądu rejonowego (na ogólną liczbę około 7000 sędziów).

Z uwagi na powyższe projektowana ustawa zakłada wprowadzenie parytetów liczby miejsc obsadzanych przez sędziów poszczególnych sądów, tak, aby sędziowie każdego szczebla sądownictwa wyłaniali członków Rady w pełni demokratycznych i bezpośrednich wyborach. Zgodnie z projektowanym nowym brzmieniem art. 11 w skład Rady będą wybierani:

- 1) jeden sędzia Sądu Najwyższego spośród sędziów tego Sądu (dotychczas było to dwóch sędziów SN),
- 2) jeden sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego spośród sędziów tego Sądu
- 3) jeden sędzia wojewódzkiego sądów administracyjnych spośród sędziów tych sądów (dotychczas zgromadzenia sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych i Naczelnego Sądu Administracyjnego wybierały spośród siebie łącznie dwóch członków Rady)
- 4) jeden sędzia sądu wojskowego, wybierany spośród sędziów tych sądów (bez zmian)
- 5) ośmiu sędziów sądów powszechnych, wybieranych przez sędziów sądów rejonowych,
- 6) dwóch sędziów sądów powszechnych, wybieranych przez sędziów sądów okręgowych,
- 7) jeden sędzia sądu powszechnego, wybierany przez sędziów sądów apelacyjnych.

Powyższe parytety uwzględniają reprezentację w Radzie sędziów każdego rodzaju sądów, a ich wielkość wynika z liczby sędziów w danych sądach, przy czym założono, iż każdy rodzaj sądu powinien mieć co najmniej 1 przedstawiciela w Radzie tj.

- 1) 1 sędzia Sądu Najwyższego na ok. 79 sędziów SN,
- 2) 1 sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego na ok. 109 sędziów NSA
- 3) 1 sędzia WSA na ok. 530 sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych
- 4) 1 sędzia sądu wojskowego na ok. 58 sędziów sądów wojskowych
- 5) 8 sędziów, wybieranych przez ok. 7 000 sędziów sądów rejonowych spośród ok. 10 tys. sędziów sądów powszechnych,
- 6) 2 sędziów, wybieranych przez ok. 2 600 sędziów sądów okręgowych spośród ok. 10 tys. sędziów sądów powszechnych.
- 7) 1 sędzia, wybierany przez ok. 512 sędziów sądów apelacyjnych spośród ok. 10 tys. sędziów sądów powszechnych.

Projektowany art. 11a ust. 1-4 wskazuje prezesów sądów właściwych do przeprowadzenia wyborów oraz powołania komisji wyborczych. Zakłada się, że w ramach sądów poszczególnych rodzajów nie będzie potrzeby tworzenia okręgów wyborczych, a wybory będą dokonywane na jedną, ogólnopolską listę.

Przewidziano również powołanie 5 osobowej komisji wyborczej, jej przewodniczącego oraz wyznaczenie daty wyborów. Obowiązek nałożony ustawą wykonuje osobiście prezes właściwego sądu w drodze zarządzenia, przy czym w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych będzie to Pierwszy Prezes SN. Prezes także odpowiada za przygotowanie i przekazanie prezesom sądów w których siedzibach odbędą się wybory kart do głosowania wg wzoru ustalonego rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości. Skoncentrowanie tych uprawnień w ręku jednej osoby zapewni sprawne i szybkie podejmowanie decyzji w toku przeprowadzanych wyborów. Ponadto kompetencja prezesa odpowiedniego sądu do wyznaczenia daty wyborów została ukształtowana w taki sposób, aby nie zakłócić sprawnego funkcjonowania Krajowej Rady Sądownictwa oraz umożliwić ewentualną kontrolę procesu wyborczego, której tryb jest przewidziany w nowym art. 13a projektowanej ustawy. Projektowane nowe brzmienie przepisów reguluje w sposób kompleksowy mechanizm wyborczy, który wyłoni członków Krajowej Rady Sądownictwa o których mowa w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP.

Projektowany art. 12a ust. 5 umożliwi kandydatowi ustanowienie mężów zaufania uczestniczących w procesie wyborczym, w tym podczas prac komisji wyborczej. Taka możliwość zapewni większą transparentność procesu wyborczego. Ponadto kandydatowi będzie zapewniony dostęp do strony internetowej sądu, aby mógł sędziom oraz innym osobom zaprezentować swoją kandydaturę, przebieg drogi służbowej, osiągnięcia w służbie sędziowskiej.

Art. 1 pkt 5 projektu zakłada, że głosowanie w wyborach będzie tajne i bezpośrednie. Ustawodawca zakłada, że wybory wygrywa kandydat z największą liczbą głosów, a w razie równej liczby głosów sędzia starszy służbą (projektowane rozwiązanie ma zapobiec

kosztownemu procesowi ponownych wyborów, przy założeniu, iż uzyskanie równej liczby głosów jest mało prawdopodobne z uwagi na liczbę głosujących). W wyborach będzie można głosować na tylu kandydatów, ile miejsc jest obsadzanych. Głosowanie będzie odbywać się w siedzibach sądów, co zapewni ich niezakłóconą pracę. Ustawowym obowiązkiem sędziego będzie wzięcie udziału w wyborach. Prezes sądu, w którego siedzibie będzie przebiegało głosowanie zapewni jego prawidłowy przebieg, to jest sporządzi listę sędziów głosujących w wyborach, wyda karty do głosowania, umożliwi oddanie głosu z zachowaniem tajności wyboru oraz przekaże po wyborach komisji wyborczej głosy oddane, niewykorzystane karty do głosowania oraz listę głosujących sędziów.

Powołana przez prezesa właściwego sądu komisja wyborcza dokona obliczenia w terminie 3 dni oddanych głosów, sporządzi protokół wyborczy w którym wykaże ilość głosów oddanych na poszczególnych kandydatów oraz ilość głosów nieważnych. Do kompetencji komisji wyborczej będzie zgodnie z projektowanym przepisem należało publiczne ogłoszenie wyników wyborów w drodze obwieszenia zamieszczonego na stronie internetowej właściwego sądu.

Projektowany art. 13a ustawy wprowadza szeroki mechanizm kontroli wyborów, do którego uprawnionym będzie każdy sędzia. Kontrola wyborów przez Sąd Najwyższy, w tym kompetencja do podjęcia decyzji o powtórzeniu wyborów będzie wystarczającym zabezpieczeniem z punktu widzenia praworządności.

Przepisy art. 2, 3 i 4 projektowanej ustawy wprowadzają niezbędne zmiany w ustawie z dnia 23 listopada 2002 o Sądzie Najwyższym, ustawie z dnia 25 lipca 2002 roku Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 roku Prawo o ustroju sądów wojskowych w związku z kompleksową regulacją trybu wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa w przepisach niniejszej ustawy. Uchylane przepisy mają związek z regulacją wyborów członków Krajowej Rady Sądownictwa przez sędziów tych sądów w niniejszym projekcie ustawy.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Kadencyjność wybieranych członków Rady przesądza przepis art. 187 ust. 3 Konstytucji RP. Uregulowanie ustroju Rady, a także zakresu działania i trybu pracy KRS oraz sposobu wyboru jej członków, powierzono ustawodawcy zwykłemu (art. 187 ust. 4 Konstytucji). Dokonanie zmian trybu wyborczego nie może być uzasadnieniem dla skrócenia konstytucyjnej kadencji członków Rady. Przestrzegając powyżej wskazanych konstytucyjnych wartości projekt ustawy przewiduje stopniowe zastępowanie członków Rady przez nowych członków, wybranych na nowych zasadach. W związku z tym przewidziano, że:

1) w razie zwolnienia stanowiska w Radzie przez 1 sędziego SN i jakiegokolwiek sędziego sądu apelacyjnego (obecnie 2), na ich miejsce dokonuje się wyboru najpierw 2 członków Rady wybieranych przez sędziów sądów okręgowych, a na następne miejsce 1 członka wybieranego przez sędziów sądów apelacyjnych; drugie miejsce obsadzone dotąd przez

sędziego SN będzie obsadzone w wyborach dokonywanych przez sędziów SN (art. 5 ustawy nowelizującej),

2) w razie zwolnienia stanowiska w Radzie przez sędziego sądu administracyjnego lub NSA (obecnie 2 członków Rady) na ich miejsce dokonuje się wyboru najpierw członka Rady wybieranego przez sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych, a na następne miejsce 1 członka wybieranego przez sędziów NSA (art. 6 ustawy nowelizującej),

3) na stanowiska członków Rady obsadzone dotąd przez sędziów sądów okręgowych lub sędziów sądów rejonowych (łącznie ośmiu członków Rady), dokonuje się wyboru członka Rady wybieranego przez sędziów sądów rejonowych (art. 7 ustawy nowelizującej);

4) miejsce obsadzone w Radzie przez sędziego sądu wojskowego będzie obsadzone przez sędziów tych sądów (zbędny przepis przejściowy).

Art. 6 ustanawia stosunkowo krótki okres *vacatio legis* po to, aby możliwe było dokonanie wyborów na nowych zasadach z zakończeniem kadencji większości sędziowskich członków Rady, przypadającym na marzec 2018

Skutki finansowe:

1. Projekt ustawy nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.
2. Projekt ustawy nie powoduje skutków finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Przedmiotowy projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych:

Przedmiotowy projekt ustawy zawiera delegację ustawową upoważniającą Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzeń dotyczących:

- a) Rozporządzenie określające wzór list poparcia.
- b) Rozporządzenie określać będzie w sposób szczegółowy wzór list poparcia danego kandydata na członka Rady, określając imię i nazwisko osoby udzielającej poparcia.
- c) Rozporządzenie określające wzór kart do głosowania - w rozporządzeniu określone będzie imię i nazwisko kandydata oraz informacja o podmiocie lub podmiotach, które zgłosiły kandydata.
- d) Rozporządzenie określające wzór list uprawnionych do głosowania - w rozporządzeniu zostaną wskazani sędziowie, którzy w dniu wyborów pełnią służbę we

właściwym sądzie.

- e) Rozporządzenie określające wzór protokołu wyborczego - rozporządzenie określać będzie w sposób szczegółowy wzór protokołu wyborczego ze wskazaniem członków komisji wyborczej, datę wyborów, ilość kart otrzymanych, ilość kart wydanych, liczbę głosów oddanych na poszczególnych kandydatów, liczba osób uprawnionych do udziału w głosowaniu.
- f) Rozporządzenie określania wzór obwieszczenia - rozporządzenie określi wzór obwieszczenia w którym właściwy prezes sądu sporządza imienną listę kandydatów na członka Rady.
- g) Rozporządzenie określające sposób głosowania - rozporządzenie określać będzie w sposób szczegółowy zasady głosowania, zapewniając zachowanie zasady bezpośredniości oraz tajności głosowania oraz zasadę, iż w tych samych wyborach głosować można tylko raz.

Warszawa, 29 czerwca 2017 r.

BAS-WAPM-1330/17

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Borys Budka)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projektodawcy proponują znowelizowanie ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976, ze zm.), dalej jako „ustawa”. Podstawowym celem projektu jest uzupełnienie i doprecyzowanie przepisów ustawy regulujących procedurę wyboru członków do Krajowej Rady Sądownictwa, dalej jako „KRS”. Przedstawione zmiany dotyczą m.in. struktury składu KRS (art. 11 ustawy), powoływania komisji wyborczych dla wyborów do KRS (art. 11a ustawy), wskazania podmiotów uprawnionych do kandydowania i do zgłaszania kandydatur na członków KRS oraz procedury wyborczej (art. 12 ustawy), ustanawiania mężów zaufania przez kandydatów na członków KRS, zasad przeprowadzania głosowania w wyborach członków KRS (art. 13 ustawy) oraz protestów wyborczych przeciwko ważności wyboru członka KRS (art. 13a ustawy).

Ponadto proponuje się dokonanie zmian w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 358, ze zm.), ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1066, ze zm.) oraz ustawie z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254, ze zm.).

W art. 5-7 projektu ustawy znajdują się przepisy o charakterze przejściowym.

Zgodnie z art. 8 projektowanej ustawy ma ona wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Materia, której dotyczy projekt ustawy, pozostaje poza zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projekt ustawy nie reguluje kwestii objętych zakresem prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt

Warszawa, 29 czerwca 2017 r.

BAS-WAPM-1331/17

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie
stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej
Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Borys Budka) jest projektem ustawy wykonującej
prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu**

Projektodawcy proponują znowelizowanie ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976, ze zm.), dalej jako „ustawa”. Podstawowym celem projektu jest uzupełnienie i doprecyzowanie przepisów ustawy regulujących procedurę wyboru członków do Krajowej Rady Sądownictwa, dalej jako „KRS”. Przedstawione zmiany dotyczą m.in. struktury składu KRS (art. 11 ustawy), powoływania komisji wyborczych dla wyborów do KRS (art. 11a ustawy), wskazania podmiotów uprawnionych do kandydowania i do zgłaszania kandydatur na członków KRS oraz procedury wyborczej (art. 12 ustawy), ustanawiania mężów zaufania przez kandydatów na członków KRS, zasad przeprowadzania głosowania w wyborach członków KRS (art. 13 ustawy) oraz protestów wyborczych przeciwko ważności wyboru członka KRS (art. 13a ustawy). Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie jest projektem ustawy wykonującej prawo UE w rozumieniu art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu.

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt